

הקדמה למורה

תוכנית הלימודים המוצגת כאן עוסקת בנושא זכויות האדם והאזרח ומיועדת לכיתות ג' עד ו'. בתוכנית ארבעה פרקים: "שוויון", "פרטיות", "חופש הביטוי" ו"הליך הוגן". כל פרק עומד בפני עצמו, אולם מומלץ להעביר את התוכנית בשלמותה, לפי סדר הופעתם של הפרקים בחוברת.

הפרק הפותח – "שוויון" – אמור ליצור אצל הילדים את התשתית החשיבתית הראשונית, שבמרכזה עומד העיקרון כי בכל זכות מהזכויות שיידונו בהמשך מגיעה לכל אדם באשר הוא אדם.

בפרק השני בחרנו להציג את הזכות לפרטיות – זכות אשר איננה שגויה במחלוקת ואשר קרובה ללב כל אחד/ת.

הפרק השלישי עוסק בחופש הביטוי – אחד החירויות החשובות ביותר, הן לאדם כפרט, כחלק ממימושו העצמי, והן לחברה, כאמצעי לשכנוע ללא אלימות. בחרנו להתמקד בשני היבטים אלה בלבד, אך בחומר הרקע למורה מוזכרים שני היבטים חשובים אחרים: חופש הביטוי כאבן היסוד של ההליך הדמוקרטי ומכשיר לגילוי האמת.

הפרק הרביעי עוסק בזכות להליך הוגן – זכות עזר שמטרתה להגן על האדם מפני פגיעה בזכויותיו הבסיסיות.

בכל פרק:

1. חומר רקע למורה בהיקף רחב מזה הדרוש לשם הוראת הנושא לילדים בבתי הספר היסודיים. היקף החומר נועד לענות על צרכיו של האזרח המצוי.

2. הסבר תמציתי של הפעילויות שבפרק ושל ההיגיון שהכתיב את סר הופעתן.

3. מערכי שיעור ללימוד הנושא.

התוכנית מופנית למורים ומאפשרת להם לעצב את הלימוד בהתאם לרמתם של הילדים בכיתה.

בשלב הראשון של כל פרק עוסקות הפעילויות במושגי יסוד, כגון דמיון ושוני (בפרק "שוויון") או רשות היחיד ורשות הרבים (בפרק "פרטיות").

השלב השני אמור להקנות לילדים הבנה של מושגים אלה על רקע סביבתם המיידית: חבריהם, בית הספר שלהם, משפחתם.

השלב השלישי נועד להבהיר את משמעותו של הערך הנלמד – הכרת השונות וקבלתה, הצורך בפרטיות וחשיבותם של חופש הביטוי ושל הזכות להליך הוגן.

בשלב הבא ייחשפו הילדים למצבים של התנגשות בין הערך הנלמד

הפעילות:

לבין ערכים חשובים אחרים. הם ילמדו כי לכל זכות גבולות משלה. לבסוף יתבקשו הילדים ליישם בחיי הכיתה את מה שלמדו, באמצעות ניסוח כללי התנהגות וכתובתם של כרזות שיתלו בכיתה. מרבית הפעילויות מתבססות על השתתפותם של הילדים. חשוב שיגלו מעורבות פעילה בתהליך הקליטה וההבנה של החומר. אופי התוכנית מחייב חשיבה עיונית ויצירתית. הפעילויות מתבצעות באופנים שונים – בעבודה עצמית, בזוגות או בקבוצות. גם הטכניקות מגוונות: משחקי תפקידים, עשייה אמנותית וכתובה. כל החומרים הכתובים הדרושים כלולים בחוברת, בעמודים נפרדים, כך שאפשר לצלמם ולחלקם בין הילדים. הערה: לאורך החוברת כולה בחרנו לנקוט פנייה שוויונית לזכר ולנקבה. עשינו שימוש בדרכים הבאות

- ציון שתי האפשרויות ("הילד/ה")
- נקיטת לשון רבים ("הילדים").
- שימוש בזכר או בנקבה לסירוגין, במקרים שבהם לא נודעת לציון המין חשיבות מיוחדת.

שיטת

העבודה:

החומרים: